

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНОГО КОМПЛЕКСНОГО ФІТОПРЕПАРАТУ ГАСТРИТОЛ В МЕДИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ З ПЕПТИЧНОЮ ВИРАЗКОЮ ДВНАДЦЯТИПАЛОЇ КИШКИ У СПОЛУЧЕННІ З ІШЕМІЧНОЮ ХВОРОБОЮ СЕРЦЯ

А.А. Джахаф, Л.М. Іванова

Луганський державний медичний університет

Вступ

В теперішній час увагу багатьох дослідників привертає пептична виразка дванадцятипалої кишки (ПВ ДПК), яка являється однією з найбільш розповсюджених серед усіх хронічних захворювань шлунково-кишкового тракту [4, 7, 8]. В останній період захворюваність на ПВ ДПК в Україні зросла на 38,4%, а частота рецидивів впродовж року сягає до 70% [4, 6]. Указані дані свідчать про недостатню ефективність лікування та медичної реабілітації хворих з даною патологією [1, 2, 3].

В сучасних умовах зростає частота коморбідності патології, в тому числі сполучення захворювань органів травлення та серцево-судинної системи, в першу чергу, ішемічної хвороби серця (ІХС), що впливає на клінічний перебіг, прогноз та потребує подальшої оптимізації не тільки лікування, але й медичної реабілітації [5, 8].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами: робота виконана згідно з основним планом науково-дослідних робіт (НДР) Луганського державного медичного університету і є фрагментом теми НДР кафедри пропедевтики внутрішньої медицини: "Реабілітація хворих зі сполученою терапевтичною патологією" (№ держреєстрації 0106U0010837).

Метою дослідження було патогенетичне обґрунтування застосування сучасного комплексного рослинного препарату гастритол в медичній реабілітації хворих на ПВ ДПК у сполученні з ІХС.

Матеріали та методи дослідження

Під нашим спостереженням знаходилось 110 хворих на ПВ ДПК у сполученні з ІХС у віці від 23 до 65 років. Діагноз ПВ ДПК верифікувався відповідно критеріям Маастрихтського Консенсусу III (2005) та Наказу МОЗ України № 271 (2005), ІХС - відповідно Наказу МОЗ України № 436 (2006) і рекомендаціям Європейського товариства кардіологів (2007, 2009) на підставі скарг, даних анамнезу, фізикального, лабораторного та інструментального обстеження. Обстежені пацієнти були розподілені на дві рандомізовані групи: основну (62 пацієнти) та співставлення (48 пацієнтів), які отримували традиційне лікування згідно з "Протоколами надання медичної допомоги за спеціальностями "Кардіологія" та "Гастроентерологія".

Хворим основної групи під час медичної реабілітації додатково призначали сучасний комплексний фітопрепарат гастритол по 20 крапель, розчинених у невеликій кількості води, 3 рази на день після прийому їжі при підвищеній кислотності шлункового соку, за 30 хвилин до прийому їжі - при зниженій або нормальній кислотності впродовж 3 тижнів. Препарат виготовлений у відповідності до стандарту GMP з чітко визначеною кількістю лікарських рослин. В 100 мл гастритолу містяться 7 рослин: *Potentilla anserina* L. (трава лапчатки гусиної) - 35 мл, *Chamomilla recutita* Rausch (квітки ромашки аптечної) - 20 мл, *Radix Liquiritae* (корінь солодки) - 15 мл, *Hypericum perforatum* (трава звіробою) - 15 мл, *Artemisia absinthium* (трава полину гіркого) - 5 мл, *Carduus benedictus* (трава кардобенедикту) - 5 мл, *Radix Archangelica officinalis* Hoffm (корінь дягелю) - 5 мл.

Біологічно активні речовини цих рослин - таніни, флаваноїди, кумарини, фуранокумарини, хамазулен, гіперецин тощо викликають наступні місцеві ефекти в шлунково-кишковому тракті: знеболюючий (корінь дягелю, ромашка аптечна), протизапальний (корінь солодки, ромашка аптечна), бактерицидний (корінь солодки), спазмолітичний (перстач гусячий, корінь дягелю), вітрогінний (трава кардобенедикту, полин гіркий, корінь дягелю), жовчогінний (корінь дягелю, трава полину), ульцеропротекторний (корінь солодки), секретолітичний (трава

кардобенедикту, трава полину), в'яжучий (трава перстачу гусячого), антиалергічний (ромашка аптечна). Крім зазначеного, вони забезпечують центральну регуляцію секреторної і моторної функції травної системи, а також здатні впливати на активність центральної та вегетативної нервової системи, викликати седативний (квітки ромашки), антидепресивний (трава звіробою, трава полину), вегетостабілізуючий (трава звіробою, квітки ромашки) ефекти.

Статистичну обробку отриманих результатів проводили з використанням пакетів ліцензійних програм Microsoft Office 97, Microsoft Excel Stadia 6.1/ prof та Statistica.

Отримані результати та їх обговорення

За результатами наших досліджень, клінічний перебіг сполученої патології у вигляді ПВ ДПК у сполученні з ІХС супроводжувався наявністю астеноневротичного, абдомінального больового та диспепсичного синдромів, про що йшла річ в наших попередніх статтях. Так, астеноневротичний синдром у більшості пацієнтів (100 хворих - 90,9%) проявлявся порушеннями психоемоційного стану, а саме: загальною слабкістю (103 хворих - 93,6%), порушеннями сну (75 осіб - 68,2%), підвищенням рівня тривожності (72 особи - 65,5%), емоційною лабільністю (65 хворих - 59,1%), депресіями (38 пацієнтів - 34,5%). В той же час диспепсичний синдром був представлений у 96 хворих (87,2%) зниженням апетиту, у 76 (69,0%) - нудотою, у 42 (37,9%) - періодичним блюванням, у 19 (17,2%) - здуттям живота, у 34 (31,0%) - схильністю до запорів. Все вищезазначене обумовлювало патогенетичну доцільність використання гастритолу у обстежених пацієнтів.

Включення до медичної реабілітації хворих з ПВ ДПК у сполученні з ІХС гастритолу сприяло зменшенню тривалості проявів астеноневротичного синдрому. Так, при додатковому застосуванні гастритолу скорочувалась тривалість загальної слабкості в середньому на $3,2 \pm 0,14$ доби ($p < 0,01$), рівня тривожності - на $3,1 \pm 0,19$ доби ($p < 0,01$), депресії - на $3,0 \pm 0,5$ доби ($p < 0,05$); нормалізація сну із покращенням засинання відбувалась на $4,0 \pm 0,2$ ($p < 0,05$) доби, ліквідація

емоційної лабільності - на $8,5 \pm 0,3$ ($p < 0,05$) доби раніше в порівнянні з хворими групи зіставлення.

Використання препарату в медичній реабілітації хворих на ПВ ДПК у сполученні з ІХС показало високу ефективність. Так, на початок 3-го тижня медичної реабілітації 96,7% хворих основної групи, які отримували гастритол, відмітили поліпшення самопочуття, активності і настрою. Зникнення больового абдомінального синдрому констатовано у 95,0% хворих цієї групи з його наявністю на початку медичної реабілітації, нормалізацію апетиту - у 94,1%, зменшення метеоризму - у (98,0%), врегулювання випорожнень - у 96,1% пацієнтів. У всіх пацієнтів основної групи, які додатково отримували гастритол, виявлено покращання показників психоемоційного стану, підвищення активності та працездатності. Зменшення тривожності та депресії відбулося у 96,1% пацієнтів, нормалізація сну - у 98,0% хворих. Під час медичної реабілітації гастритолом небажаних побічних ефектів не виявлено, відмічалася добра переносимість препарату.

Водночас диспансерне спостереження впродовж року дозволило встановити, що в групі хворих на ПВ ДПК у сполученні з ІХС, які в якості медичної реабілітації отримували гастритол, відмічена стійка клінічна ремісія захворювання. В цій групі загострення ПВ ДПК відмічено лише у 5 осіб основної групи (8,0%), що було у 1,6 рази менше у порівнянні з хворими, яким не проводили курсу медичної реабілітації ($p < 0,05$).

Висновки

1. Використання сучасного комплексного рослинного препарату гастритол в медичній реабілітації хворих на пептичну виразку дванадцятипалої кишки у сполученні з ішемічною хворобою серця зменшувало тривалість проявів астеноневротичного та диспепсичного синдромів, що свідчило про патогенетично обгрунтоване та клінічно ефективно його застосування.

2. В подальшому ми плануємо вивчати вплив рослинного препарату гастритол на показники пероксидації ліпідів та антиоксидантного захисту.

Література

1. Аруин Л. И. Качество заживления гастродуоденальных язв: функциональная морфология, роль методов патогенетической терапии / Л.И.Аруин // Экспериментальная и клиническая гастроэнтерология. - 2006. - № 5. - С. 1-5.
2. Бабак О. Я. Порівняльна ефективність потрійних схем антихелікобактерійної терапії у хворих з виразкою дванадцятипалої кишки, асоційованою з резистентними штамми *Helicobacter pylori* / О. Я. Бабак, Г. Д. Фадєєнко // Сучасна гастроентерологія. - 2002. - № 1 [7]. - С. 39 - 41.
3. Бабак О. Я. Стандартная антихеликобактерная терапия (Maastricht 2-2000 Consensus): насколько она актуальна сегодня? / О. Я. Бабак // Сучасна гастроентерологія. - 2005. - № 2(22). - С. 4 - 6.
4. Голубчиков М.В. Статистичний огляд захворюваності населення України на хвороби органів травлення / М.В.Голубчиков // Сучасна гастроентерологія і гепатологія. - 2000. - № 1. - С.17-20.
5. Горбась І.М. Популяційні аспекти серцево-судинних захворювань у дорослого населення України / І.М. Горбась, І.П. Смирнова // Український кардіологічний журнал. Спеціальний випуск. - 2006. - С.44-48.
6. Передерий В. Г. От Маастрихта 1 - 1996 до Маастрихта 3 - 2005: десятилетний путь революционных преобразований в лечении желудочно-кишечных заболеваний / В. Г. Передерий, С. М. Ткач, Б. Н. Марусанич // Сучасна гастроентерологія. - 2005. - № 6. - С. 4 - 8.
7. Щербинина М. Б. Язвенная болезнь: современный взгляд на вопросы патогенеза / М. Б. Щербинина // Диагностика та лікування. - 2005. - № 2 - 3. - С. 26 - 34.
8. Chan F. K. L. Peptic ulcer disease / F. K. L. Chan, W. K. Leung // Lancet. - 2002. - Vol. 360. - P. 933 - 941.

Резюме

Джахаф А. А., Иванова Л.М. Застосування сучасного комплексного фітопрепарату гастритол в медичній реабілітації хворих з пептичною виразкою дванадцятипалої кишки у сполученні з ішемічною хворобою серця.

В статті наведені дані, які свідчать, що використання сучасного комплексного рослинного препарату гастритол в медичній реабілітації хворих на пептичну виразку дванадцятипалої кишки у сполученні з ішемічною хворобою серця зменшувало тривалість проявів астеноневротичного та диспепсичного синдромів та подовжувало тривалість клінічної ремісії.

Ключові слова: пептична виразка дванадцятипалої кишки, ішемічна хвороба серця, медична реабілітація, гастритол.

Резюме

Джахаф А. А., Иванова Л.Н. Использование современного комплексного фитопрепарата гастритол в медицинской реабилитации больных с пептической язвой двенадцатиперстной кишки в сочетании с ишемической болезнью сердца.

В статье приведены данные, которые свидетельствуют, что использование современного комплексного растительного препарата гастритол в медицинской реабилитации больных с пептической язвой двенадцатиперстной кишки в сочетании с ишемической болезнью сердца уменьшало продолжительность проявлений астеноневротического и диспепсического синдромов и удлиняло сроки клинической ремиссии.

Ключевые слова: пептическая язва двенадцатиперстной кишки, ишемическая болезнь сердца, медицинская реабилитация, гастритол.

Summary

Djahaf A.A., Ivanova L.N. Use of modern complex vegetable drug of gastritol in the medical rehabilitation of patients with the peptic ulcer of duodenum in combination with ischemic heart disease.

In the article the given of dates which testify are resulted, that the use of modern complex vegetable drug gastritol in the medical rehabilitation of patients with the peptic ulcer of duodenum in combination with ischemic heart disease was decrease of duration of displays of asthenoneurotic and dyspeptic syndromes and extended term of clinical remission.

Key words: peptic ulcer of duodenum, ischemic heart diseases, medical rehabilitation, gastritol.

Рецензенти: д.мед.н., проф.Ю.Г.Бурмак
д.мед.н., проф.Т.П.Гарник